Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXXI № 22 (3589) Варшава, 31 травня 2026 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Павла Лози

Тетяна Наконечна: «Надсання – це тільки початок». с. 2-3

«Не мовчати й реагувати»: ОУП провело вебінар про мову ненависті. с. 8-9

Церква, позначена депортацією. с. 12-13

ISSN 027-8254
22
9 770027 825269

eprasa.pl d58677601c

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Тетяна Наконечна: «Надсяння – це тільки початок»

У Воєводському управлінні Ряшева 18 травня відбулося урочисте вручення державних нагород та почесних відзнак, присуджених президентом Польщі та міністром культури. П'ятдесят мешканців Підкарпаття, які відзначилися в громадській та професійній діяльності, отримали відзнаки. Серед лауреатів, у категорії «Національні та етнічні меншини», нагороджено Тетяну Наконечну. Представниця української громади з рук підкарпатської воєводи Тереси Кубас-Гул отримала бронзову медаль «За заслуги в культурі GloriaArtis».

Тетяна Наконечна вже сорок років пов'язана з культурою української меншини в Польщі, є учасницею багатьох проєктів, що популяризують нематеріальну спадщину цієї спільноти. Як дослідниця музичних традицій українсько-польського пограниччя вона створила найбільший приватний архів пісень досі мало дослідженого Надсяння. Ініціаторка, редакторка та координаторка проєкту «Музична антологія Надсяння», відзначеного спеціальною нагородою «Фонограма джерел 2025» (Fonogram Źródeł). Альбом є першим коли-небудь виданим збірником зразків музичних традицій надсянського регіону.

У 2011-2024 роках Тетяна Наконечна була керівницею гурту автентичного співу «Крайка». Від 2021 року керує дитячим гуртом «Краєчка». Є організаторкою та ведучою занять і музичних майстер-класів для дітей і дорослих, а також культурною аніматоркою в українському Народному домі в Перемишлі та лідеркою перемиського Центру традиційної музики й танцю.

Додамо, що у 2026 році перемишлянка отримала стипендію від Міністерства культури та національної спадщини у галузі народної культури. В цій розмові для «Нашого слова» вона розповідає про проєкт «Цифровий архів Надсяння – музична карта прикордоння», який реалізує в рамах міністерської стипендії.

– Ви є одною з небагатьох стипендіаток Міністерства культури та національної спадщини цього року. Скільки було заявників?

– Наскільки знаю, на отримання стипендії було подано 4543 заявки, з яких 4355 були формально дійсними. Стипендію отримали 287 осіб, тобто близько 6% від загальної кількості поданих зголошень.

– Ви реалізуєте проєкт «Цифровий архів Надсяння – музична карта пограниччя». Що він передбачає?

– По перше, зберегти й розповсюдити архівні записи пісень. Я якийсь час тому зрозуміла, що маю справді великий архів аудіозаписів. Близько 40% з них – це матеріали, які зібрала сама. Я записала людей, яких мені вдалося ще знайти. Більшість було записано у Перемиському регіоні. Тут оселилися люди з Гребенного, Верхратої чи Прісся. Я брала у них інтерв'ю. Гадаю, найбільше в мене записів з Перемиського регіону, оскільки це села Брилинці, Ґаї, Ніновичі, Кальників, Поздяч (з 1977 року місцевість перейменовано на Лешно – прим. ред.). Я також їздила на Мазури, де записала матеріали від наших виселенців. Планую знову туди поїхати, щоб записати ще одну жінку. Крім того, я також додала сімейні джерела, де записала те, що члени моєї родини ще пам'ятають зі своїх рідних сіл. Я дуже люблю цей архів.

– Здогадуюся, деяких із тих людей, яких ви записали, ймовірно, вже немає серед живих.

– На жаль. І шкода, що я почала записувати так пізно. З наукового погляду найціннішими записами є матеріали, зроблені, наприклад, етнографами чи студентами

eprasa.pl d58677601c

факультету україністики у 1980-х та 1990-х роках, зокрема представниками української громади в Польщі. Мій чоловік, Влодек, серед інших збирав такі матеріали. Коли він писав магістерську роботу, записав свою бабусю. Це дуже велика колекція аудіозаписів, включно з повною монографією про село Гребенне. Історик Богдан Гук також поділився зі мною своїми записами, зокрема людей, яких він записав, коли вони йому співали, надавши права на використання матеріалів. Олена Горків, яка живе біля Ольштина, теж надала мені свої записи, які робила у 2010 році, й це дуже цінний матеріал. Я використала його частину, і він потрапив до репертуару гурту «Крайка» та дитячого гурту «Краєчка». Але більшість матеріалів «лежить», і я хотіла б щось із цим зробити, щоб більше людей мали до них доступ.

– Як розумію, звідси й виник проєкт.

– Так, і у 2025 році я вже вп'яте подала заявку до міністерства щодо впорядкування архіву. Це все потрібно прослухати. Деякі сесії запису тривають дві години, їх треба розрізати, сортувати та описувати. Це вимагає багато роботи та багато мотивації. Минулого року я сказала собі, що подаю запит на стипендію востаннє. Цього разу я розширила проєкт, щоб не лише впорядкувати архів, а й зробити його доступним для загалу, зацікавити людей. У рамах проєкту мені спала на думку ідея створити вебсайт із картою прикордонного регіону – Закерзоння. На ньому буде позначено близько 30 сіл, де колись жили українці. Під кожним селом будуть архівні аудіозаписи, зокрема розповіді, пісні, казки та вірші. Ви зможете все це послухати. Також дуже цінно почути приклади діалекту. Деякі з цих прикладів дуже цінні, оскільки їх практично вже ніхто не вживає. Також будуть фотографії людей, які жили в цих селах, фотографії музикантів та костюмів. Що стосується пісень, то також будуть реконструкції у виконанні різних колективів, гуртів, з якими я співпрацюю. Їх легше слухати. І, звичайно, архівні записи, які в мене є, часто нижчої якості, особливо враховуючи вік моїх респондентів. Наприклад, у мене є запис жінки з Кальникова, яка була зовсім глухою. Однак те, як вона пам'ятала мелодії з дитинства, – дуже цінне.

– Чи буде ця інтерактивна карта доступна цього року?

– Цього року я хочу зробити карту Надсяння, оскільки маю найбільше записів саме з цього регіону. Однак це лише початок. Після завершення проєкту я хотіла б використати інші проєкти та програми для його розширення. Загалом хочу, щоб й інші дослідники приєдналися до створення повної карти музичних традицій українців у Польщі. Окрім Надсяння, вже зібрано багато матеріалу з Бойківщини. Сподіваюся, що до цього долучиться лемківська громада, а також буде матеріал з Підляшшя. Не думаю, щоб хтось глибоко досліджував Холмщину. Це теж треба зробити. Окрім інтерактивної карти, це також буде освітній вебсайт з інформацією про історію та географію Надсяння. Буде й оновлена історична карта надсянського регіону на польському боці кордону, на основі тієї, що ми готували до платівки «Музична антологія Надсяння». Кожен, хто відвідає вебсайт, отримає стислу інформацію, що стосується Надсяння. І, зрештою, як я вже згадувала, планується розширення цього сайту, до якого буде додано інші етнографічні регіони, де колись жили українці.

– Як думаєш, чи може це спонукати до дії людей, які мають власні приватні архівні записи?

– Сподіваюся, бо я вже не маю великої надії, що зможу поговорити з колишніми довоєнними мешканцями сіл. Знаю, що є люди, яких виселяли з рідних сіл у ранньому дитинстві. З досвіду мені відомо, що від них не отримаю повної інформації, зокрема про обряди, бо вони були замалі, щоб це запам'ятати. Часто такі люди співають мені пісні, які прийшли з України, патріотичні, принесені до сіл «Просвітою». Але в мене є, наприклад, запис, який я отримала від дітей переселених українців. Маю такі цінні касети із записами з сіл Брилинці та Поздяч. Можливо, хтось десь у своєму сімейному архіві зберіг такі матеріали, аудіо- чи відеозаписи, навіть із сімейних зустрічей, як колядування за столом тощо. Я була б вдячна, якби вони могли ними поділитися. Також можуть бути різні версії однієї пісні, бо їх також важливо порівнювати. Наприклад, у мене є кілька записів пісні «Бодай ся когут знудив». І це також цікаво подивитися, як її співали в різних селах. Тому хочу звернутися до всіх, хто хотів би прийняти мене та поділитися матеріалом. Буду дуже вдячна. Завдяки цьому, такі записи можна зберегти для майбутніх поколінь. Ще одна мета, яку я поставила для себе, – працювати з музичними керівниками українських ансамблів, які діють у Польщі, використовуючи матеріал, що я зібрала. Сьогодні викладачі та вчителі, які працюють з дітьми, часто беруть пісенний репертуар з України. І це теж необхідно, бо він демонструє нашу єдність з Україною. Але не хочу, щоб це відбувалося за рахунок «місцевого» українського репертуару. Можливо, деякі керівники чи вчителі хотіли б працювати з архівним матеріалом, як мій, але не мають до нього доступу або не знають, як це зробити. І моя мета також полягає в тому, щоб у майбутньому організувати зустрічі для таких осіб, працюючи з цим архівним матеріалом.

***

Усі, хто бажає поділитися своїми архівними чи сімейними матеріалами або аудіозаписами, можуть зв'язатися з Танею Наконечною через месенджер у фейсбуці (TaniaCzarnaNakonieczna) або електронною поштою: tatiana.nakonieczna@ukraincy.org.pl

Таня Наконечна під час гаївок у Перемишлі

eprasa.pl d58677601c

Стань учасником «Ярмарок Фест» 2026!

Молодіжний ярмарок у Ґданську «JarmaRock FEST» – наймасштабніша українська молодіжна музично-театральна подія 2026 року, що відбудеться 50-й раз. Його організатори вже заохочують зарезервувати собі в календарі дату 20-21 листопада та приїхати до міста.

Від кінця квітня на фейсбук-сторінці події триває приймання заявок від учасників цьогорічного ювілейного фестивалю.

«Якщо ти маєш музичні здібності, граєш на інструментах, створюєш художні вироби або маєш інші таланти, якими можеш нас здивувати, заповнюй анкету», – наголошують організатори свята.

Посилання на анкету для реєстрації можна знайти на фейсбук-сторінці заходу JarmaRock FEST.

Свято «Нитками єдності» в Катовицях

Катовицький гурток Об'єднання українців у Польщі запрошує 31 травня на подію «Нитками єдності», яка відбуватиметься у рамах відзначень у Катовицях Дня вишиванки.

У програмі доповідь про історію вишивки та українські пісні, дефіле у вишиванках, дитячі творчі заняття й спортивні розваги, караоке з призами, смачні вареники та солодощі тощо.

«Це подія для всієї родини: дорослі зможуть спокійно поспілкуватися, а діти – погратися, навчитися нового й познайомитися з іншими українськими родинами», – зазначають у запрошенні на подію діячі ОУП з Катовиць.

Організатори заохочують одягти свою улюблену вишиванку. «Кличте друзів і приходьте творити це свято разом з нами – ми будемо дуже раді бачити кожного з вас», – пише катовицький гурток Об'єднання на своїй фейсбук-сторінці.

«Нитками єдності» у Катовицях відбудеться за адресою: ul. Feliksa Bocheńskiego 147.

Початок – 16:00.

На дах церкви в Лігниці повернули хрест

Після восьми місяців на даху греко-католицької церкви Успіння Пресвятої Діви Марії, що на вулиці Вроцлавській у Лігниці, знову встановлено хрест. Про це повідомлено на сайті парафії.

«13 травня 2026 року став історичним днем для нашої парафіяльної спільноти Успіння Пресвятої Богородиці. На головну баню храму було наново встановлено відреставрований хрест», – наголошено у повідомленні.

Ця подія відбулася рівно через вісім місяців після того, як зловмисники зрізали й викрали попередній символ віри. Нагадаємо, що акт вандалізму та наруги над хрестом стався між 12 та 13 вересня 2025 року. Тоді невідомі особи не лише викрали хрест, а й суттєво пошкодили покрівлю даху. У той самий день, розділяючи біль парафіян, нашу святиню відвідали отець і глава УГКЦ Блаженніший Святослав та владика Володимир Ющак. Тоді, під час великої вечірні з литією, глава Греко-католицької церкви рішуче

засудив цей злочин, назвавши його «святотатством та богохульством», вчиненим напередодні свята Воздвиження Чесного і Животворного Хреста.

«Процес підготовки до ремонту даху та відновлення хреста тривав кілька місяців і згуртував усю громаду. У неділю, 10 травня, відбулося торжественне освячення нового накупольного хреста. 13 травня, у навечір'я Празника Вознесіння Господнього, хрест наново підняли та закріпили на куполі лігницької святині», – зазначено на сайті парафії, де також наголошено, що повернення хреста на головну баню є свідченням того, що «жодна людська злість не здатна знищити правдиву віру».

«Храм Успіння Пресвятої Богородиці знову велично підноситься над Лігницею, проповідуючи Божу любов та жертовність нашої спільноти. Щиро дякуємо кожному, хто долучився до молитовної та матеріальної підтримки задля відновлення нашого храму!» – наголошує греко-католицька парафія у Лігниці.

Фото із сайту legnica.cerkiew.net.pl

Іспит восьмикласників 2026

11-13 травня у Польщі відбувався іспит для учнів 8 класу початкової школи, або екзамен восьмикласника (egzamin ósmoklasisty). Він охоплює три предмети – польську мову, математику та іноземну мову.

Цього року в Початковій школі імені Тараса Шевченка у Білому Борі іспити писало 12 учнів. У Початковій школі № 8 імені Лесі Українки у Бартошицях – 13.

«З англійської ми мали гарне досягнення – дві лауреатки воєводського конкурсу з англійської мови, організованого кураторією освіти в Ольштині. Дівчата були звільнені від іспиту і вже впевнені, що на сертифікаті з англійської будуть мати 100 відсотків за іспит», – говорить директорка школи у Бартошицях Любомира Тхір.

У школі імені Маркіяна Шашкевича у Перемишлі іспити восьмикласників складало 22 учні. У початковій школі, що діє при Комплексі загальноосвітніх шкіл № 4 імені Богдана-Ігоря Антонича в Лігниці, екзамени написало 24 особи. Найбільше було в Ґурові-Ілавецькому – 30.

Хоча не існує мінімального балу, який необхідно набрати, результати іспитів важливі для продовження навчання.

eprasa.pl d58677601c

Особливо для тих, хто буде йти до ліцеїв, технікумів або професійних шкіл. Вступ до цих освітніх закладів відбувається саме за результатами іспиту восьмикласника.

На результати учні чекатимуть до 3 липня.

У Тарнові відкрили пам'ятну дошку на честь уряду УНР

12 травня на стіні багатоквартирного будинку за адресою вул. Ґолдхаммера 3 у Тарнові було відкрито меморіальну дошку, присвячену діяльності Міністерства закордонних справ Української Народної Республіки, що працювало на цьому місці у 1920-1921 роках.

На церемонії відкриття, присвяченій цим історичним подіям, були присутні, серед інших, міністр закордонних справ України Андрій Сибіга, посол України в Польщі Василь Боднар, генеральний консул України в Кракові В'ячеслав Войнаровський, представники посольства, українського та польського урядів, міської влади та Інституту національної пам'яті, пластуни з Польщі.

«Тарнів – це історія. Тут багато місць національної пам'яті, які потрібно повертати, відновлювати та вшановувати. Адже це не лише про минуле, а й про майбутнє. Вчора на нашій церемонії були присутні пластуни, і це було надзвичайно символічно. Ми прийшли до минулого разом із майбутнім – із шаною та повагою. Шукати важливих уроків, а не зневіри. Шукати сили, а не розпачу», – цитує слова Андрія Сибіги фейсбук-сторінка Посольства України.

За словами глави МЗС, навіть у надзвичайно складних умовах українська дипломатія того часу підтримувала контакти з багатьма державами Європи та світу. Міністерство координувало діяльність дипломатичних представництв, зокрема у Польщі, Франції, Німеччині, Великій Британії, США, Туреччині та Швейцарії.

«Яким би важким не було становище українських провідників сто років тому, вони зберегли тяглість української державності. Зберегли головне – віру у вільну й незалежну Україну», – наголосив Андрій Сибіга, який, зокрема, звернув увагу, що питання, які обговорювали українські дипломати сто років тому, залишаються актуальними й сьогодні – від постачання зброї до протидії російській пропаганді. Одночасно дипломат зауважив, що історія Тарнова демонструє важливість солідарності між українським і польським народами.

«Ми сильніші, коли пам'ятаємо уроки минулого. Польсько-українське братерство, загартоване в Тарнові, сьогодні є міцним як ніколи. Нехай ця меморіальна дошка стане символом історичної пам'яті, пошани до минулого та міцної дружби між Україною і Польщею», – сказав під час відкриття Андрій Сибіга.

Фото з фейсбук-сторінки Посольства

Виставка Владислава Стипанова

Знову в українському просторі Студії Лілії Стаднік (Fundacja Integracja poprzez sztukę) у Варшаві відбулася мистецька подія – відкриття виставки юного графіка Владислава Стипанова під назвою «Перспектива глядача. Два погляди. Одна історія».

Владислав Стипанов, Марія Коренькова та Лілія Стаднік.

Як сказала голова фонду Лілія Стаднік: «Одним із важливих напрямів нашої діяльності є підтримка молоді в їхньому творчому розвитку, пошуку власного голосу та сміливості висловлювати свої ідеї через мистецтво. Саме такі події стають простором для діалогу, натхнення та нових сенсів».

І діалог відбувся, адже на такі зустрічі приходять люди, які цікавляться мистецтвом, живуть ним і діляться враженнями та емоціями.

Особливо піднесеної ліричної атмосфери додавала музика Джеймса Ласта, Френсіса Лея, Каміля Сен-Сенса, Ґабріеля Форе, Ллойда Веббера та Бориса Лятошинського, яку виконувала юна лауреатка міжнародних конкурсів, флейтистка Марія Коренькова з Києва. Це було естетичне поєднання двох мистецьких стихій, які створили «одну історію».

Під час виставки Владислав коротко розповів про себе. Приїхав він із міста Хмельницький, навчається у Варшавській вищій економічно-інформатичній школі. Митець говорив про те, як поєднує кілька технік виконання картин (графіка та живопис) й різні матеріали, про натхнення та внутрішні відчуття, які дають глибоку мотивацію. Його роботи не передбачають готових і конкретних відповідей – вони пропонують глядачеві створювати власну інтерпретацію світобачення. Водночас від публіки звучали запитання, на які художник давав відповіді та пояснення. Можливо, для оцінки картин потрібне професійне слово експертів, але суб'єктивне бачення відвідувачів, яке формується на основі емоційного відгуку та мистецького досвіду, теж має велике значення для автора.

Дуже гарно про виставку свого друга висловилася Анфіса Лук'яниця, представивши ракурс глядача: «Для мене ці роботи говорять про пошук себе у стосунках. Загальновідомо, що втрата себе в іншій людині є однією з головних проблем у відносинах. Ти намагаєшся зробити так, щоб хтось полюбив тебе, віддаєш все, що маєш, і ніколи нічого не просиш натомість. А потім ти губишся в цій людині, як в глибокому океані, без можливості триматися на плаву. Ти так хочеш бути з ним, що забуваєш, хто ти є у своїй основі. Знайти шлях назад до себе може бути важко, але варто хоча б спробувати. Тому що, якщо ви цього не зробите, ви потонете в цьому океані».

Лілія Стаднік – мисткиня з Херсона, яка із хвилею біженців опинилася у Варшаві. Але її життя – не тихий берег, а бурхлива ріка, тому вона зазначає: «Моя місія – допомогти українським родинам під час війни позбутися болю хоча б на деякий час. Не ховати свої страхи, не клонувати їх, а намагатися позбутися». Для цього українка й створила фонд «Інтеграція через мистецтво». А хто ще не побував на одному із заходів, перелічити які неможливо, – завітайте!

Мирослава ОЛІЙНИК

Фото Мирослави Олійник

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl d58677601c

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Ініціатива на фронті переходить до України

Росія втрачає дедалі більше солдатів і захоплює дедалі менше територій. Упродовж останніх місяців російське командування не досягло жодних успіхів оперативно-тактичного характеру. Натомість українська стратегія і тактика ведення війни стає все більш болісною для росіян не лише на фронті, а й у тилу російської федерації. Коли росія не може досягти успіхів на полі бою, вона вдається до свого традиційного інструменту – терору проти мирних жителів України. 24 травня росіяни здійснили одну з найбільших ракетно-дронових атак на столицю України. Загинуло кілька людей, десятки отримали поранення. Були зруйновані житлові та адміністративні будівлі, музеї, також зафіксовано влучання в очисну споруду. Під час попередньої атаки 14 травня російська ракета влучила в багатоповерхівку, вбивши 24 людини.

«Ми перебуваємо на вирішальному етапі війни, і тиск на москву посилюється. Україна утримує позиції, а чисельність російських військ більше не є вирішальною перевагою. Щоб досягти миру, ми маємо зосередитися на трьох ключових елементах: дипломатії, тиску та силі. Нам потрібний новий поштовх у наших мирних зусиллях, одночасно посилюючи наші спеціальні санкції та інші важелі впливу», – написав міністр закордонних справ Андрій Сибіга на платформі X під час травневого засідання Ради Україна-НАТО у Гельсінгборзі.

Сибіга підкреслив, що «Україна більше не просто просить про пожертви; ми є учасником у забезпеченні безпеки, донором та партнером, готовим поділитися своїм досвідом із союзниками».

Сьогодні слова міністра не викликають подиву, і здається, що більшість партнерів України так само оцінюють нинішню ситуацію на фронті та можливості української держави. Це помітно у звітах західних аналітичних центрів та численних статтях у європейських медіа.

Порівняно із ситуацією рік тому йдеться про діаметральну зміну. Тоді Україна вже пережила перші важкі місяці президентства Дональда Трампа. З одного боку, відбулося значне обмеження американської військової допомоги. З іншого – Вашингтон почав свої «танці» навколо нібито мирної угоди, коли тиск чинився передусім на Київ.

Це призвело до похмурих настроїв як в Україні, так і Європі. Але з часом на хаос, запроваджений Трампом в українській державі, почали звертати менше уваги, виходячи з припущення: єдине, що можна зробити, – продовжувати опір. Від шоку після «трампівських гірок» оговталися і європейські партнери. Запрацював механізм фінансування закупівлі американського озброєння для України (PURL), до того ж Європа взяла на себе основний тягар фінансової та військової допомоги для України, що бореться.

Також відбулася принципова зміна риторики ключових європейських партнерів: розуміння того, що українські солдати захищають від російського агресора не лише свою країну, а й усю Європу. Отже, цінність України як «гаранта» європейської безпеки зросла, і це чути в різних заявах європейських політиків та експертів.

Проте подібна зміна настроїв стала можливою насамперед завдяки зусиллям самої української держави: її армії, зростанню оборонного виробництва та суспільству в цілому.

У перші місяці 2026 року російський наступ почав помітно буксувати: менше захоплених кілометрів випаленої української території коштом усе більшої кількості загиблих російських солдатів. До цього додається зростання числа українських ударів у глиб території російської федерації на відстань до 2 тисяч кілометрів.

Міністр оборони України Михайло Федоров зазначає, що це лише початок, і обіцяє: росіяни цього року відчують українську силу ще сильніше, а втрати з їхнього боку будуть ще більшими.

Російська сторона зазнає щораз більших втрат

1 червня офіційно розпочнеться літо, тому вже можна підбити підсумки російської весняної кампанії в Україні. Результат для російського командування, м'яко кажучи, – дуже слабкий.

Після того як внаслідок тривалих і важких боїв та величезних втрат росіянам вдалося захопити Покровськ і Мирноград, вони не змогли реалізувати жодного завдання оперативно-тактичного рівня. Російське командування не розширило суттєво зону контролю, натомість кожен квадратний кілометр захопленої території України коштує їм дедалі більшої кількості вбитих і поранених росіян.

«Сьогодні ми завдаємо противнику катастрофічних втрат. У квітні було вбито або важко поранено 35 203 російських військових – це ті, хто вже не повернеться на фронт. У березні – 35 351, у грудні – 34 544. Усі ці цифри верифіковані через систему „єБали" та підтверджені бойовими підрозділами. Сьогодні кожен кілометр просування коштує ворогу непропорційно великих втрат. Якщо в жовтні росія втрачала 67 військових на один квадратний кілометр просування, то в січні – уже 165, у лютому – 244, у березні – 254, у квітні – 179», – висловився нещодавно міністр оборони України в ході розмови з журналістами.

На його думку, «ситуація на фронті вказує на те, що Україна значно уповільнила наступ ворога і поступово повертає собі ініціативу». Водночас українська армія активізувала бойові дії та відвойовує території там, де можливо. На це звертають увагу як українські, так і західні експерти.

Американське агентство Bloomberg у своєму нещодавньому аналізі зазначило, що до середини травня українським силам вдалося стабілізувати ситуацію на більшій частині лінії фронту і фактично зупинити російський наступ.

Німецьке видання Bild, оцінюючи воєнні дії в Україні, підкреслило, що росія вперше за тривалий період втрачає раніше захоплені території. Від початку 2026 року російська армія окупувала близько 220 квадратних кілометрів, але Україні за останні місяці вдалося повернути під свій контроль приблизно 189 квадратних кілометрів.

Водночас український аналітичний проєкт «DeepState» зауважив, що в середині травня російська армія втратила більше територій, ніж змогла захопити сама.

А Інститут вивчення війни (ISW) у звіті за 20 травня зауважив, що Сили оборони України відновлюють тактичну ініціативу в різних секторах лінії фронту після низки контрнаступів і завдяки збільшенню рівня втрат військ країни-

eprasa.pl d58677601c

агресора – росії. За оцінкою Інституту, цього року Україна досягла найбільших успіхів на фронті з часу Курської операції в серпні 2024 року.

Однак слід підкреслити, що «перехоплення тактичної ініціативи» українською армією відбувається лише на певних ділянках фронту, а не по всій його довжині. Крім того, росіяни все ще мають у своєму розпорядженні, як зазначають українські експерти, стратегічний резерв, що оцінюється приблизно у 20 тисяч солдатів. Там, де російське командування вирішить його задіяти, ситуація може погіршитися.

Захоплення всього Донбасу залишається метою номер один для Путіна

Попри зростання втрат, ніщо не віщує про зміну планів російського політичного та військового керівництва. Головним театром бойових дій залишається Донецька область. За даними української розвідки, кремль дав завдання захопити Донбас до кінця року. Проте росіяни й раніше не один раз вказували терміни окупації усього Донбасу.

Україна досі контролює північно-західну частину області з Краматорськом і Слов'янськом. На думку українських експертів, реалізація російських планів найближчим часом є нереальною. У північно-західній частині Донеччини, яка підконтрольна Україні, розташовані міста Краматорськ, Слов'янськ, а також Дружківка та Костянтинівка. Вони утворюють «пояс фортець».

Минулого року росіянам, щоправда, вдалося досягти певних успіхів на так званому Лиманському напрямку, завдяки чому вони змогли наблизитися до Слов'янська зі сходу, але наразі нападників вдалося там зупинити.

Однак наближення фронту до Слов'янська та Краматорська (зараз він перебуває приблизно за 15 кілометрів від околиць міст) призводить до того, що росія може тероризувати жителів цих територій не лише ракетними обстрілами чи атаками шахедів, але й FPV-дронами. А в обох містах все ще проживає понад 100 тисяч цивільних осіб.

Група «DeepState» також зазначає, що росіяни зосереджують свої сили в захоплених Покровську та Мирнограді з метою завдати удару по розташованому поруч місту Добропілля.

Другим важливим для російського командування театром бойових дій є Запорізька область. Натомість у випадку Сумської та Харківської областей російські атаки мають на меті насамперед створення буферних зон уздовж кордону та відтягування українських сил. Винятком є східна частина Харківщини, де росіяни прагнуть захопити Куп'янськ, який є важливим логістичним вузлом. До того ж наприкінці минулого року російське командування і сам путін уже вихвалялися, що захопили це місто.

Перевага України у дронах та зв'язку

Як українські, так і західні експерти вказують, що важливу роль у зміні ситуації на фронті відіграло відключення терміналів супутникового інтернету Starlink на російській стороні. За словами міністра оборони України, росіяни досі не знайшли адекватного замінника.

Росія намагається розширити використання зв'язку Wi-Fi за допомогою технології mesh, зокрема для керування дронами. Ця технологія гірша за зв'язок, який забезпечує Starlink, проте дозволяє виконувати завдання. Тому зараз українські пілоти дронів полюють також на російські станції підсилення радіосигналу.

Україна прагне здобути перевагу й у використанні безпілотників як безпосередньо на лінії фронту, так і для ударів середньої та великої дальності.

Останнім часом з'являється дедалі більше відеозвітів про удари по російській логістиці поблизу Донецька та Маріуполя. Ще донедавна тамтешні комунікаційні шляхи росіяни вважали відносно безпечними.

Це викликає помітне занепокоєння з російського боку. Удари по логістиці на глибині 80-120 кілометрів призводять до перерізання ліній постачання і, отже, до ослаблення фронту.

До цього додається інтенсифікація кампанії дронових атак у глибині російської федерації, що має стратегічне значення. У зоні досяжності українських дронів зараз перебуває майже вся європейська частина РФ.

За останньою інформацією, на території федерації залишилося лише два великі нафтопереробні заводи, які досі не ставали мішенню українських атак. Удари по російській нафтовій промисловості мають на меті позбавити росію коштів для подальшого ведення війни. Київ називає це «дроновими санкціями».

Росіянам не вистачає засобів протиповітряної оборони для захисту всіх об'єктів. Крім того, російські військові блогери скаржаться, що іноді під час українських атак російським установкам «Панцир» бракує ракет. Цьому «сприяють» і українські підрозділи БпЛА, які полюють на елементи ППО росії.

Наскільки реальною є загроза з Білорусі?

Від початку травня українська влада на чолі з президентом Володимиром Зеленським сигналізує про «специфічну активність» з білоруського боку поблизу кордону з Україною.

20 травня Зеленський повідомив, що, згідно з отриманою інформацією, росія розглядає можливість чергового нападу на Україну з Брянської області, зокрема в напрямку Чернігова та Києва. Український президент доручив посилити оборону вздовж кордону з Білоруссю.

На початку російського вторгнення у 2022 році частина російських сил вдарила по Україні з території Білорусі. Наприкінці березня вони були змушені відступити, але про відновлення дій з боку Білорусі йшлося і в наступні роки.

За даними агентства «РБК-Україна», яке посилається на свої джерела в Збройних силах України, росія розглядає кілька сценаріїв потенційних дій на півночі: від «найбільш реального» – створення буферної зони (10-20 км) на Чернігівщині – до «найменш реального» – наступу на Київ. Оцінюється, що найбільш ранній термін початку операції – восени, коли росія проведе мобілізацію приблизно 100 тисяч осіб.

Наразі рівень загрози оцінюється як низький. Однак українська сторона спостерігає за розбудовою військової логістики на території Білорусі. Якщо почнеться перекидання російських військових, ступінь загрози буде підвищено.

Наразі російські плани можуть мати на меті створення «психологічного тиску» на жителів України, особливо столиці, а також відтягування частини українських сил із гарячих ділянок фронту.

Київ на чолі із Зеленським застерігає самопроголошеного президента Олександра Лукашенка: у разі вступу у війну або повторного надання своєї території для російської агресії Україна дасть відповідь, а в зоні її досяжності перебуває вся територія Білорусі. ●

eprasa.pl d58677601c

Григорій СПОДАРИК

«Не мовчати й реагувати»: ОУП провело вебінар про мову ненависті

Об'єднання українців у Польщі організувало онлайн-зустріч «Що таке антиукраїнська мова ненависті й що з цим робити». Її провів адвокат Петро Федусьо – юрист, член міністерської групи з питань боротьби з мовою ненависті, який уже багато років займається правовою протидією випадкам мови ненависті проти українців у Польщі.

У рамах зустрічі Петро Федусьо пояснив учасникам, що вороже ставлення й мова ненависті мають системний характер і вимагають тривалої юридичної та аналітичної роботи. Він підкреслив, що без активності й реакції «не матимемо прикладу того, що за ці злочини може бути покарання».

Під час вебінару було підкреслено, що не кожне образливе висловлювання автоматично є злочином, однак ключовим є мотив – якщо дії або слова зумовлені національною чи етнічною приналежністю особи, це може підпадати під кримінальну відповідальність. У цьому контексті учасникам були роз'яснені положення Кримінального кодексу Польщі, зокрема ішлося про статтю 119, яка стосується насильства або погроз через національну, етнічну чи релігійну приналежність, статтю 256 про публічне розпалювання ненависті на національному ґрунті та статтю 257 щодо публічних образ груп осіб за національною ознакою.

Петро Федусьо наголошував: «Важливо, чому хтось вчинив таку дію і чи саме з огляду на національну приналежність». Гараж можуть комусь просто спалити, але це може статися й тому, що власником є українець за походженням. Окремо було зазначено, що навіть закриті онлайн-групи можуть розглядатися як публічний простір, якщо вони охоплюють значну кількість користувачів і не є насправді приватними.

На зустрічі було також представлено багаторічну діяльність ОУП у сфері моніторингу мови ненависті, яка триває понад десять років і охоплює аналіз медіа, інтернету, підготовку юридичних звернень до прокуратури, збір доказів та супровід справ у судах. За словами доповідача, з 2016 року організація подала понад 500 заяв про злочини, результатом чого стало приблизно до 140 судових рішень і вироків у різних інстанціях, хоча більшість процесів вимагала тривалого часу та значних зусиль.

Було теж наведено статистичні дані, за якими після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну у 2022 році було зафіксовано десятки тисяч антиукраїнських публікацій щомісяця, зокрема близько 99 тисяч у жовтні та 73 тисячі у листопаді з потенційним охопленням до 33 мільйонів профілів, що свідчить про масштаб інформаційного впливу.

Учасникам вебінару пояснили, що така діяльність є частиною ширшого інформаційного тиску, який має на меті дегуманізацію, створення ворожнечі та підрив суспільної довіри. Окремо було згадано правові положення про заборону пропаганди символіки та дій, що підтримують агресію росії проти України, а також норми, які передбачають відповідальність за публічне схвалення війни.

Петро Федусьо звернув увагу на менш помітний, але дуже поширений тип злочинів, які часто залишаються поза публічним простором, і тому рідше потрапляють на судові розгляди. Йдеться про погрози, переслідування та образи, які відбуваються не в інтернеті публічно, а у приватному спілкуванні – через месенджери, SMS або електронну пошту. Такі дії можуть підпадати під статтю 190 Кримінального кодексу Польщі та кваліфікуються як погроза, особливо якщо повторюються і викликають у потерпілого обґрунтоване відчуття страху.

Окремо юрист підкреслив, що навіть непублічні образи чи приниження гідності, наприклад, у приватних розмовах між кількома особами, також можуть становити злочин. У таких випадках застосовується стаття 216 Кримінального кодексу, яка стосується порушення особистої гідності людини, а відповідні дії кваліфікують як образу. Ще одна категорія правопорушень – це наклеп або поширення неправдивої інформації, яка принижує репутацію особи або групи. Ці порушення регулює стаття 212 Кримінального кодексу. Як зауважив Петро Федусьо, згадані норми часто застосовують у справах, де немає прямого публічного інциденту, але є шкода для честі, довіри або гідності.

Водночас він звернув увагу на ключову проблему таких справ – звернення й участь потерпілих. На практиці багато осіб не хочуть виступати як заявники чи свідки через страх повторної віктимізації, стрес і тривалі судові процедури. Це ускладнює розслідування, адже навіть очевидні випадки переслідування або образ часто залишаються без правової відповідальності. Тому значну роль у таких справах беруть на себе організації, які можуть виступати заявниками або представляти інтереси громади, особливо у ситуаціях, коли немає одного конкретного потерпілого, але є шкода для ширшої групи чи суспільного порядку.

Під час вебінару, коли обговорювали конкретні випадки інформаційних атак і їхні наслідки для української громади, директорка української школи в Бартошицях Любомира Тхір розповіла про справу, пов'язану з навчальним закладом. Конфлікт розпочався з дискусії на місцевому інтернет-порталі «Spotted Bartoszyce», де користувачі обговорювали вибір школи для дітей між польською та українською. Спочатку обговорення мало нейтральний характер і супроводжувалося значною кількістю позитивних відгуків. Однак згодом в публічному просторі з'явили-

eprasa.pl d58677601c

ся провокативні політизовані формулювання, зокрема з боку місцевого депутата, який звертався до директорки з питаннями, що стосувалися так званого «бандеризму», «бандерівської мови» та ідеологічних звинувачень на адресу української школи. Він також поширював матеріали, що посилалися на старі, вже неодноразово перевірені та спростовані публікації, які раніше використовували для провокаційних наративів.

Після цього в коментарях на порталі почала швидко наростати хвиля мови ненависті. З'явилися образливі висловлювання про українців, історичні звинувачення, а також прямі заклики до насильства, включно з вимогами «якнайшвидше позбутися українців» і погрозами фізичної розправи. Любомира Тхір підкреслила, що ситуація вийшла за межі звичайної онлайн-дискусії та набула характеру системної мови ненависті, яка в умовах невеликого міста, де люди добре знають одне одного, створює реальні ризики соціальної напруги.

Тому, зробивши скриншоти та зібравши докази, вона звернулася до міського голови й прийняла рішення подати заяву до прокуратури. Правоохоронні органи підтвердили необхідність розслідування, а справа була зареєстрована і перебуває на розгляді.

Під час вебінару очільник ОУП Мирослав Скірка закликав не залишати без реакції випадки мови ненависті та погроз у мережі. За його словами, кожне таке повідомлення варто документувати – зберігати лінки, робити скриншоти та передавати інформацію до моніторингової групи Об'єднання. Реагування має не лише правове, але й суспільне значення. Завдяки систематичним зверненням до прокуратури вдалося домогтися десятків обвинувальних вироків, а деякі середовища почали обережніше формулювати свої висловлювання через ризик юридичної відповідальності. Він також зауважив, що відсутність реакції дозволяє поширювати мову ненависті, а інтернет-алгоритми перетворюють окремі агресивні дописи на масштабні кампанії впливу. Голова ОУП зауважує, що хвиля ненависті вже впливає на атмосферу в місцевих громадах, зокрема на організацію українських культурних заходів, щодо яких починають з'являтися побоювання про безпеку. Саме тому, як наголосив Мирослав Скірка, важливо не ігнорувати навіть поодинокі випадки агресії та вчасно повідомляти про них організацію або правоохоронні органи.

Своєю чергою голова Поморського відділу ОУП Марта Коваль наголосила, що боротьба з хейтом не може обмежуватися лише реакцією прокуратури чи поліції. На її думку, ключове значення має профілактика та громадянська освіта.

Вона звернула увагу, що в польських школах знову з'являються елементи громадянської освіти, пов'язані з навчанням діалогу, толерантності та вмінню слухати інших. Саме це, за словами Марти Коваль, може стати одним із найефективніших способів протидії радикалізації суспільства.

«Якщо йдеться про дорослих людей, ми можемо просто заявляти про них до поліції чи прокуратури. Це нескінченний процес. Значно більше себе виправдовують профілактичні, превентивні заходи», – підкреслила вона.

На завершення організатори вебінару закликали всіх небайдужих долучатися до моніторингу та повідомляти про випадки антиукраїнської риторики, зокрема в інтернеті та місцевих медіа. ●

Павло ЛОЗА

Увага! Фейковий профіль краківського гуртка ОУП

У фейсбуці хтось знову видає себе за Об'єднання українців у Польщі. Цього разу атаки зазнав краківський гурток ОУП.

11 травня профіль під назвою «Об'єднання українців у Польщі – Краків» опублікував пост, в якому анонсував підготовку до Дня вишиванки. Автор повідомлення закликав робити пожертви на користь Об'єднання.

Чотирма днями пізніше, 15 травня, активісти краківського гуртка ОУП на своєму правдивому профілі у фейсбуці заявили, що фейковий пост походить з інтернет-сайту, який видає себе за організацію.

«Автор пише неправду! Ми не є організаторами цьогорічного Дня вишиванки у Кракові! Ми не збираємо жодних коштів для цієї мети! Це дипфейк, про який ми повідомимо відповідні органи, оскільки хтось видає себе за нашу організацію! Це неприйнятно, і ми будемо діяти у цій справі!» – пишуть активісти краківського гуртка Об'єднання, просячи всіх повідомляти про такі пости як про шахрайську та неправдиву інформацію.

Зміст фейкової публікації був сформульований так, щоб викликати негативні коментарі. Тому активісти краківського ОУП звертаються до всіх: «Не вірте шахраям, перевіряйте наш профіль».

Автори фейкової сторінки скопіювали профіль краківського гуртка й поширюють там неправдиву інформацію.

Наступним постом, що з'явився 20 травня на фальшивому акаунті, стало відео, створене за допомогою штучного інтелекту, на якому зображений мер Кракова Александер Мішальський.

«Наша організація НЕ створювала це відео. Ми шоковані тим, що хтось, можливо, кілька людей, використовує нашу організацію та публічних діячів, щоб створити скандал. Вони видають себе за нас! Потім інші профілі використовують такі публікації у своїх зловмисних цілях! Ми повідомляємо про це відповідним органам!» – написали активісти краківського ОУП на своїй сторінці у фейсбуці.

Нагадуємо, що це не перший раз, коли про Об'єднання українців у Польщі розповсюджують дезінформацію. Минулого року в мережі було поширено повідомлення про те, що організація нібито планує встановити біля Перемишля пам'ятник УПА.

Також жертвою маніпуляцій та дезінформації став очільник ОУП Мирослав Скірка. У січні цього року в соціальних мережах розповсюджувалося фейкове відео з керівником Об'єднання, на якому начебто він порушує тему Волині. Відео було створено шляхом маніпуляцій із використанням технології штучного інтелекту.

Інші організації та люди, які працюють у Польщі, зокрема, допомагаючи Україні та українцям, теж стикаються з подібними ситуаціями. Серед них – Український дім з Варшави та його голова Мирослава Керик, фонд «Stand with Ukraine» і його очільниця Наталія Панченко. ●

eprasa.pl d58677601c

Григорій СПОДАРИК
Фото з: Маршалківське управління Вармінсько-Мазурського воєводства

Представники меншин Вармії та Мазур обговорили з маршалком силу багатокультурності

З нагоди Дня культурного різноманіття маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Марцін Кухцінський зустрівся з лідерами української та німецької громад. Розмова стосувалася як співпраці, так і викликів, пов'язаних зі збереженням багатокультурного характеру Вармії та Мазур.

Маршалок наголосив, що міжкультурний діалог сьогодні є особливо важливим. Як він зазначив, мешканці регіону мають різне коріння та походження, але спільно працюють задля розвитку воєводства.

«Різноманітність ми перетворили на перевагу», – говорив Марцін Кухцінський, дякуючи організаціям нацменшин за активність і численні культурні заходи. Маршалок також нагадав, що в бюджеті воєводства передбачено кошти на конкурси, які підтримують культурну та громадську діяльність. У першому турі використано 220 тисяч злотих із загальної суми 280 тисяч, а решту коштів планують розподілити в межах наступного конкурсу.

Заступниця голови Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі Наталія Сич запропонувала спрямувати ці гроші на спільну ініціативу, подібну до концерту «Під спільним небом», який організовували у попередні роки. «Це справді дуже важливі речі, щоб ми мали де говорити про себе і ширше показувати що робимо та як використовуємо кошти з місцевого бюджету», – зауважила Наталія Сич, звертаючи увагу на значення присутності національних меншин в публічному просторі, зокрема на державному радіо та телебаченні.

Голова Комісії сеймику в справах нацменшин Ярослав Слома підкреслив, що воєводство вже багато років залишається прикладом мирного співіснування різних національностей і культур. Він нагадав, що регіон протягом багатьох років був єдиним у Польщі, де при воєводському сеймику діяла комісія нацменшин. «Ми пишаємося тим, що ваша активність робить суспільне, культурне та економічне життя нашого регіону більш яскравим», – зазначав він, додаючи, що на Вармії та Мазурах не виникало міжнаціональних конфліктів. Ярослав Слома водночас застеріг від націоналізму і популізму, які, за його словами, ведуть до конфліктів та поділів. Також висловив солідарність з Україною, зазначивши, що українська держава, яка нині воює, є «щитом і мечем» проти російського імперіалізму.

Директорка української школи в Ґурові-Ілавецькому Марія Ольга Сич звернула увагу на значення для економіки та суспільного життя країни громадян України, які прибули до Польщі. Вона наголосила, що українці часто знаходять роботу там, де бракує працівників, а їхній внесок у життя держави залишається недооціненим. «Є така величезна кількість українців, а водночас такий незначний відсоток правопорушень, пов'язаних з їхньою присутністю», – сказала вона, критикуючи стереотипи, котрі представляють українських громадян як тягар для держави. Директорка закликала також говорити про випадки дискримінації та агресії щодо українців через їхню національність. Марія Ольга Сич вказала на значення солідарності та співпраці між національними меншинами, а також підтримки з боку воєводського самоврядування та подякувала владі регіону за багаторічну допомогу меншинним ініціативам.

Під час дискусії учасники зустрічі звертали увагу на зростання в Європі націоналістичних настроїв та загрози, пов'язані з дезінформацією. Учасники підкреслювали, що така поведінка часто підігрівається російською пропагандою. Одночасно вони наголошували, що досвід багатокультурності на Вармії та Мазурах робить мешканців регіону більш стійкими до наративів, заснованих на упередженнях і ворожості до інших народів.

Голова Ельблонзького відділу Об'єднання українців у Польщі Мирослав Притула, підсумовуючи зустріч, зауважив: «Завдяки таким заходам маємо площину, щоб розповісти про себе й промовити до тих, хто на щодень нам допомагає». Тому, за його словами, подібні ініціативи мають не лише символічний характер, але і є важливим майданчиком, щоб представити потреби та голос громад. Він підкреслив, що зустрічі з керівництвом регіону стають також елементом системної праці над професійним розвитком організацій та зміцненням співпраці з місцевим самоврядуванням і громадськими інституціями. Мирослав Притула звернув увагу, що нинішній рік є особливим для української громади, адже минає 70 років організованого життя українців у Польщі. Водночас уже наступного року спільнота вшановуватиме 80-ті роковини акції «Вісла», що, як вказав діяч, залишається важливою та емоційною темою для багатьох поколінь українців. Очільник Ельблонзького відділу також зазначив, що організації національних меншин сьогодні стоять перед викликом зберегти високий рівень своєї діяльності, навіть попри можливе зменшення кількості заходів. Йдеться не лише про культурну активність, але про професійну організацію подій, прозорість та відповідальність у співпраці з партнерами й державними структурами. ●

eprasa.pl d58677601c

День вишиванки в школах

Учні Комплексу шкіл з українською мовою навчання в Ґурові-Ілавецькому

Ученниці ліцею ім.Т. Шевченка в Білому Борі

Учні Початкової школі № 8 імені Лесі Українки у Бартошицях

Учні Початкової школи ім. Т. Шевченка в Білому Борі

Матуристи школи імені Маркіяна Шашкевича у Перемишлі з директоркою

Учні 1 класу Початкової школи № 5 у Лігниці

Фото з фейсбук-сторінок шкіл і Павла Лози

eprasa.pl d58677601c

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті та від Януша Мєчковського

Церква, позначена депортацією

Парох православної церкви під покровом святого Юрія Переможця у Лобзі о. Марцін Прокопюк.

– Пам'ятаю дві головні ікони в іконостасі – Матері Божої та Ісуса Христа. Саме біля цих ікон відбувалася сповідь, яку проводив мій батько. До сьогодні перед очима маю образ притемненого світла, у якому промені падали на ікони. Це була скромна церква, але моя. Я виховалась у цій каплиці й цьому домі, – говорить зворушена пані Люцина, колишня парафіянка православної церкви під покровом святого Юрія Переможця у Лобзі.

Іконостас цієї церкви походить зі святині в Мендзилесі, що була розташована в Більському повіті Люблінського воєводства. Храм було зруйновано під час акції знесення православних церков у 1938 році. Руйнування православних церков, як і вся полонізаційно-ревіндикаційна акція, стало елементом послідовної й спланованої на довгі роки політики тодішньої польської держави. До Лобзи іконостас потрапив слідом за українцями, примусово депортованими в рамах акції «Вісла» у 1947 році. Приїхавши сюди, я вперше дізналася про цю святиню і місцеву православну парафію, можливо, це тому, що на сьогодні вона охоплює всього кілька осіб.

Православна каплиця розташована в житловому будинку, збудованому 1912 року

«Коли будете в Лобзі, завітайте до православної церкви під покровом святого Юрія. (...) Неповторну атмосферу цього місця створюють предмети, що походять із колишніх рідних земель вірян. Більшість предметів, якими облаштовано храм, походить з Ворсів, що в Більському повіті Люблінського воєводства. Місцеві православні віряни переважно були переселені після Другої світової війни на територію Радянської України. Дерев'яну церкву, що діяла у Ворсах, закрили, а потім продали, натомість літургійне начиння передали новоствореній парафії в Лобзі. Воно потрапило сюди слідом за українцями, примусово депортованими в рамах акції «Вісла» у 1947 році. Найбільше враження на мене справив прекрасний хрест із трилистими краями й ажурним оздобленням. Його зворотний бік радує око райдужними барвами. Доля церковного розп'яття відображає складну історію багатокультурності Помор'я. Дехто каже, що веселка є мостом між різними світами. Лобзький веселковий хрест є саме таким єднанням між давніми предківськими традиціями та сучасним життям на Помор'ї. Він дивує, але й вселяє надію».

eprasa.pl d58677601c

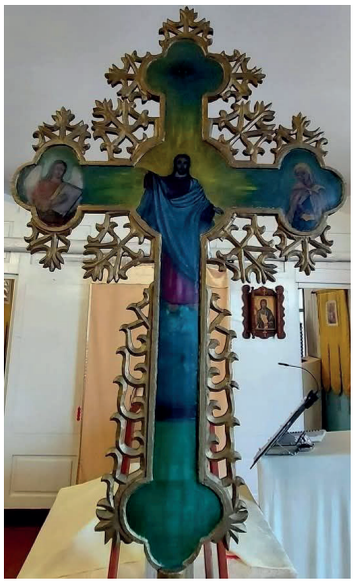

Саме цей допис напередодні великодніх свят помістив у фейсбуці на своїй сторінці професор Януш Мєчковський, завідувач кафедри новітньої політичної історії та етнічних проблем Інституту наук про політику та безпеку в Щецінському університеті. Тоді я й вирішила поїхати до Лобзи, попередньо домовившись із тамтешнім парохом отцем Марціном Прокопюком. Хреста, щоправда, не побачила, бо він стоїть на престолі за царськими воротами, куди я не могла зайти, але помолилася в каплиці. Потрапити до неї, однак, не так просто, оскільки каплиця розташована в житловому будинку, збудованому 1912 року, й ззовні зовсім не нагадує святиню. У Вікіпедії можна прочитати, що 1948 року будівлю передали православній парафії, а до 1951 року церква під покровом святого Юрія Переможця містилася на другому поверсі, згодом її перенесли на перший (у Польщі – партер).

Сім'я пароха жила над каплицею, поверхом вище. Жінка, яку я зустріла зовсім випадково біля церкви, народилася у Вроцлаві, а до Лобза батьки переїхали, коли їй було всього пів року. Нині пані Люцина живе за 100 км від міста, однак повертається до рідної парафії, оскільки на місцевому кладовищі поховані її батьки – колишній парох отець Анатолій Кучинський, який помер у 1983 році, та його дружина. Отець Анатолій народився 23 квітня 1921 року, проте день народження відзначав 6 травня – за юліанським стилем, адже тоді святкують День святого Юрія Переможця або Георгія Змієборця, під покровом якого діє церква в Лобзі. Саме у той день ми й зустрілись з його дочкою, не знаючи до цього часу одна про одну.

– Батько народився біля Новогрудка в російській родині, під час війни був засланий на 10 років до табору. Возили його по цілій росії, поки він потрапив до Сибіру, де пізнав мою маму, теж росіянку. Його батько також був священником, – розповідає пані Люцина. У свято, коли ми зустрілись, вона була єдиною, хто прийшов на богослужіння.

– Справді, нашу парафію нині становить всього 5-8 осіб, що приходять на богослужіння, які правимо кожні два тижні. Це нащадки переселенців акції «Вісла», родом з Люблінського воєводства. Після початку повномасштабної війни в Україні українські біженці не поповнили нашої парафії, як це буває в інших, певно, тому що містечко не є надто привабливим з огляду хоча б на працевлаштування. Історію цієї парафії знаю лише з фотографій, які залишились, і на початках було набагато більше людей. Більшість з них, однак, нині вже не живе, частина їхніх нащадків асимілювалася, а молодші виїхали до більших міст як у Польщі, так і за кордоном, – каже отець Марцін Прокопюк, який сам родом з околиць Більська-Підляського. Отець підтверджує, що більшість літургійних предметів, зокрема іконостас, патена та чаша, походять з рідних земель колишніх парафіян. Це начиння зараз чекає внесення до реєстру пам'яток. У жовтні 2020 року в каплиці розпочалися ремонтні роботи, але з огляду на обмежене фінансування вони затягуються. Можливо, після того, як літургійні предмети будуть внесені до списку культурних надбань, вдасться роздобути відповідне фінансування.

– Зрозуміло, праця у такій маленькій парафії має свої позитиви та негативи, однак я зосереджуюся насамперед на позитиві, до чого можна зарахувати хоча б атмосферу, що панує в нашій каплиці. Часом, як приїздять до мене знайомі священники й мають змогу взяти участь у богослужінні, то насамперед звертають увагу на дух спокою, молитви та втихомирення. Негативом, зрозуміло, є матеріальний бік, оскільки святиню треба втримати, а при такій кількості вірян важко це зробити. Тому додаткові кошти шукаємо поза нашою спільнотою. Проте я не зустрівся ще із ситуацією, щоб єпископ закрив якусь парафію, навіть якщо вона має таку малу кількість вірян, як у Лобзі. Тому якщо буде приходити хоча б одна особа, то є сенс приїжджати та правити для неї, – каже отець Марцін Прокопюк.

Запрошую послухати в інтернеті репортаж під назвою «Cerkiew naznaczona deportacją», який я підготувала для Радіо Кошалін. ●

Могила колишнього пароха отця Анатолія Кучинського та його дружини

eprasa.pl d58677601c

Юлія КАМІНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Жайворонок народного відродження

У другій половині XIX століття доля подарувала нам «Буковинського Кобзаря», «будителя» української Буковини, особистість багатогранну і всебічно обдаровану – Сидора Воробкевича. З 1775 року буковинські землі увійшли до складу Австрійської імперії. Історичний центр і перлина Буковини – Чернівці – стали модерним містом з вишуканою архітектурою й високою культурою. Однак рідна мова почала губитися десь у закутках сільських глибинок. Україна потребувала просвітницького світла. Цим світлом, будителем українського духу й мови став Сидір Воробкевич – поет, прозаїк, драматург, композитор, педагог, невтомний боронитель української думки. Крізь століття чуємо його живе літературне слово у віршах, драмах, оповіданнях, гуморесках. Долинають до нас і його музичні твори – хорові композиції, пісні, опери, оперети. В основі діяльності митця і праць, залишених нам у спадок, було покликання священника. Отже, Сидір Воробкевич – хто він?

Ісидор (Сидір) Воробкевич народився 5 травня 1836 року в місті Чернівці у сім'ї священника. У Сидора був ще брат Григорій, відомий в літературі під псевдонімом Наум Шрам, і сестра Аполонія. Батько – отець Іван Воробкевич – викладав філософію в ліцеї та духовній семінарії. Мама – Єлизавета Корлацан – була донькою румунського протоієрея. Родинне дерево Воробкевичів своїм корінням сягає литовських теренів. Прадід, православний священник, втік свого часу з Литви, переселився на Буковину. Його звали Скальський Млака де Оробко. Дід Михайло Оробко, настоятель церкви у Кіцмані, змінив прізвище Оробко на Воробкевич.

Становлення майбутнього митця

Діти дуже рано залишились сиротами – мама померла у віці 24 років, а 1845 року не стало й батька. Сидір, Григорій та Аполонія переїхали жити до дідуся Михайла й бабусі Параскеви до містечка Кіцмань. Саме бабуся й дідусь прищепили маленькому Сидору любов до рідного краю, його мови, традицій, історії. Багато розповідали про українських козаків, гайдамаків, кримських татар, війни з московитами, поляками й турками, співали народних пісень. Одного разу бабуся подарувала онукові золотий червінець зі свого намиста (вона помітила у хлопчика музикальні здібності). За нього Сидір купив собі скрипку, а дідусь навчив грати на ній. Зі скрипкою Сидір не розлучався все своє подальше життя. Після закінчення чотирирічної німецькомовної школи у Кіцмані брати Сидір та Григорій продовжили навчання у Чернівецькій гімназії. Сидір захопився історією свого краю, мандрував на літніх канікулах по буковинських селах, збирав українські та румунські народні мелодії. Навчаючись у гімназії, юнак робить свої перші музичні спроби – пише пісні на власні тексти. Після завершення навчання у гімназії Сидір обирає батьківську духовну стежку, яка стає його покликанням і високим життєвим призначенням.

1857 року Воробкевич вступив до Чернівецької духовної семінарії. Увесь свій вільний час семінарист присвячує заняттям з музики. Маючи неабиякий хист до іноземних мов, Сидір читає в оригіналі музичну літературу німецьких авторів, вивчає музичну теорію, слухає найкращі зразки європейської духовної музики, пізнає закони музичної гармонії. У 1860 році Воробкевич закінчив семінарію, одружився з Леонтиною Бендерською, донькою директора гімназії. Прийнявши сан священника, вирушив до далеких гуцульських сіл, де служив упродовж семи років. 1863 року було надруковано перші п'ять поезій, опубліковані під назвою «Думки з Буковини» у збірці «Галичанин». Сидір Воробкевич підписував свої твори здебільшого псевдонімами Данило Млака (на честь прадіда), Семен Хрін, Морозенко. З-під його пера вийшло понад тисячу віршів і поем, 18 п'єс, кількадесят прозових творів. Однак більшість із них, на жаль, не були видані за життя автора.

Музично-педагогічна стежка

У 1867 році в житті 30-річного Сидора Воробкевича починається новий період – він став учителем хорового співу в гімназії та духовній семінарії Чернівців. Відчувши недостатній рівень своєї музичної освіти, вирушає до Відня, щоб вдосконалити свою музичну грамотність. Під час перебування у столиці європейської музики Воробкевич відвідує театри, концертні зали, надихаючись музичними шедеврами світової класики. 1868 року Сидір блискуче склав іспит у Віденській консерваторії на звання регента хору й викладача співу. Складний трирічний курс науки гармонії опанував з відзнакою за п'ять місяців і отримав дозвіл на музично-педагогічну працю. Відтоді він переважно займався не літературною діяльністю, а музикою. Сидір Воробкевич став одним із перших творців української оперети. Він написав лібрето і музику до оперет «Вуйко Каспар», «Пані молода з Боснії», «Козак і бандурист». У Чернівцях Воробкевич видав «Збірник пісень для шкіл народних», пізніше «Співаник

eprasa.pl d58677601c

для шкіл народних». Такий самий підручних створив для молдавських і румунських шкіл. Сидір Іванович тішився своєю працею: «До якої народної школи не вступлю, всюди почую мої пісні. Се мені нагорода, що я дитячі серця музикою облагородив. Недаремно я не без цілі жив на сім світі».

Коли 1875 року в столиці Буковини заснували університет, почав викладати там на факультеті православної теології й отримав звання професора. Писав пісні, укладав композиції для церковного співу, підручники для навчання співу і збірки народних пісень, чим заслужив від Івана Франка почесну характеристику «одного з перших жайворонків нашого народного відродження». 1901 року за редакцією Івана Франка з'явилася збірка вибраних поезій «Над Прутом». Ця збірочка із Франковим вступним словом була дуже важливою і цінною підтримкою для Воробкевича в останні роки його життя, коли несправедливо підступила хвиля забуття. Любов і шана до народних пісень, українського слова знайшли своє відображення у вокально-хорових композиціях Воробкевича. Відомий вірш «Мово рідна» став візитівкою автора, його виконували і як пісню, а до 1939 року друкували у букварях, читанках для школярів. На сторінки підручників вірш повернувся лише зі здобуттям Україною незалежності.

Мово рідна, слово рідне!
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
А лиш камінь має.

Багато сил Сидір Воробкевич віддавав педагогічній діяльності, зокрема складав і публікував пісенники, підручники з теорії музики, сольфеджіо. По 40 годин на тиждень митець невтомно працював у музичних школах Чернівців. Наприкінці 1870-х років з'явився цикл його статей «Наші композитори». Був активним громадським діячем, серед іншого – організатором Союзу українських студентів, головою першого Руського літературно-драматичного товариства, метою якого було розвивати музичне драматичне мистецтво на Буковині, ставити п'єси в театрах, а також об'єднати літературні сили сходу України, Закарпаття, Буковини, Галичини.

Співпраця з театром

1874 року Сидір Воробкевич відвідав Київ у складі історико-археологічної делегації. Ось як він про це згадує: «Їхав я туди, у золотоверхий Київ, у давню столицю нашої Русі, до того джерела, щоб живучої води напитися...» Це було давньою мрією, яка пробудила дух і серце митця. Повернувшись із подорожі, Сидір Іванович написав музичний твір «Цар-річка наш Дніпро». У 70-80-х роках Воробкевич тісно і плідно співпрацював з театром – написав 26 драматичних творів, до багатьох з них створив власну музику. 1872 року надіслав до Львівського театру свою нову п'єсу «Весілля на обжинках». Її відразу прийняли до постановки, що заохотило Воробкевича до активної праці у царині драматургії та сценічної музики. До середини 1890-х років він був одним із найвідоміших драматургів. Його музична спадщина за обсягами й сюжетним різномаїттям не поступається літературній: 400 творів для хору, близько 250 на власні тексти. До музичної скарбниці маестро належать відомі опери «Убога Марта», «Гнат Приблуда», оперета «Золотий мопс», історична драма «Ольга», численні водевілі, літургічні пісні, псалми.

Воробкевич став продовжувачем ідеї «єднання всіх русинів», яку проголосив раніше Юрій Федькович. У 1877 році Сидір Іванович організував і видав літературний альманах «Руська хата», у якому зібрав під однією обкладинкою твори українських письменників, що з різних причин опинилися за кордоном. Це було дуже сміливе, прогресивне і державницьке рішення на той час. Саме тоді Воробкевич знайомиться з письменником і просвітником Юрієм Федьковичем. 10 років тривала ця плідна співпраця. 1888 року Юрій Федькович відійшов у вічність.

Сидір Воробкевич писав українською, румунською, німецькою мовами. У своїх творах висвітлював питання і сюжети історичного характеру, серед них – оповідання «Турецькі бранці», драми «Петро Сагайдачний», «Кочубей», «Мазепа». До речі, рідну історію вивчав самотужки – з книжок, написаних чужою (німецькою) мовою.

За чотири десятиліття невтомної праці на ниві просвітництва, письменництва та музики він зробив справді багато, однак прожив лише 67 років. Відійшов у вічність Сидір Іванович Воробкевич 19 вересня 1903 року. Його похорони відбувалися помпезно: у кафедральному соборі Чернівців обряд вели 12 священників.

Перефразовуючи відому українську музикознавицю Марію Білинську – одну з перших дослідниць творчості митця, можна сказати: «…Те, що не договорив Сидір Воробкевич, те доспівав, а що не доспівав – про те домолився»… ●

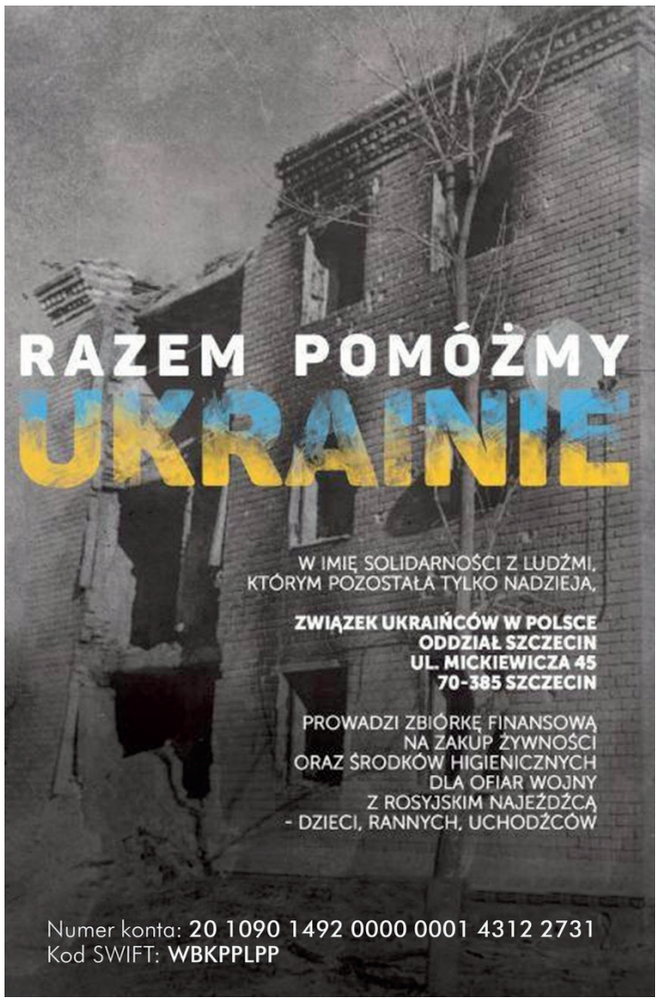

eprasa.pl d58677601c

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

О сопружествах дідів-прадідів

Завершыня

Продовженя з попереднього номера

Насправді в дни вінчаня з Агафйом мал 29 років и праві 6 місяци. Кєд женили ся 20 листопада 1808 р., записано, же мала лем 15 років (адже мала бы гродити ся в 1793 р.). Кєд його жена Маріянна гмерала, мала нібы то 23 рокы (адже мусіла бы народити ся в 1789 р.). При вінчаню нич більше не вписано, але завдякы тому, же 18 лютого 1810 р., кєд родит Єву, записано, же Маріянна єст дівком Гриця Яцевича, жыючого в сусідній хыжы (адже Федір гродил ся в хыжы о номері 3, а Маріянна під 2). З книг мож довідати ся, же Маріянна насправді гродила ся 20 квітня 1791 р. яко *Maria*, а єй родичами сут: *Hryc Jacewicz sołtys i Maria corka Bazylego Mencinskiego Parocha Zdynskiego*. Не чудуйме ся зміні імен и кус іншым формам назвиска, **сьміло мож ту повісти, же в тамтых часах то норма. Знам што раджу, переписал єм вшыткы книгы Гладышова и Вірхни. Ба, вшытко з каждой них (народины, шлюбы и похороны) дал єм до єдной «книгы», в котрій мірилом сут лем номеры хыж. Товды неєдно: «шыло вишло з мішка». Брат мого прапрадіда** *Jacobus*, сын Йоана Василька-Вірхнянского народжений 19 листопада 1787 р. В метрикальных книгах записаний єст яко: *Ignacy = Jacko = Jacenty = Jacobus = Hiacyntus = Hiacinty = Hiacynthi= Hiacyntii= Jacentius = Hiacynthus*. Кєд не шмарил бым тых вшыткых записів до єдной «книгы», адже в тім припадку до хыжы нр 1 в Вірхни, в котрій сесе сопружество мешкало цілий час, до гнеска думал бым, же то ріжны особы, там чорне на білым ся вказує, же Ignacy/Jacko/Jacenty/Jacobus/Hiacyntus/Jacentius єст мужом фурт той самой жены – Мариі-Мариянны (*filia* (дівка) *Josephi et Tatiannae Gełeta*). Гмер 21 лютого 1848 р. яко *Hiacynthi Wirchnianski*, єґомосьць записали, же мал 61 років, адже кєд одоймеме прожыты рокы, выходит, же гродил ся в 1787 р., адже прожыти ним рокы барз добрі порахувано, блуду ніт – то *Jacobus* народжений 19 листопада 1787 р.

Вертаючы до сопружя Яцевичів, доповім, же кєд Мария юж яко Маріянна бере шлюб з Теодором Яцевичом (Федором Яцом), мала не 15 років, а 17 років и 7 місяци, а в Гладышові прожыла не 23 рокы, а лем 21 років, 3 місяці и 2 дны. Адже не все можна довіряти рокам записаным в метрикальных книгах, єґомосьці нераз ся милили.

Ищы раз хочу повісти, же нашы предкы мали гірше, без згоды родичів женити могли ся аж кєд мали скінчены 24 рокы. Думам, же чысла вышше наведены в табели треба інакше поскладати, треба тримати ся духа тамтых часів, тамтых порядків.

Звінчаны в гладышівскій церкви од 9 жовтня 1783 до 20 листопада 1899 р.

Рокы молодят	Мужы		Жены	
	Парібкы	Вдівці	Дівкы	Вдовы
до 24 рока	208	2	413	22
25-29	129	18	77	14
30-70	84	170	52	33
Разом	**421**	**190**	**542**	**69**
Разом		**611**		**611**

Треба было піднести цезуру віку малолітности з 17 до обовязуючых товды 24 років. Товды на нашых дідів посмотриме іхніма очами, в першім вершы, адже в верши малолітных, чысло парібків, стаючых під вінці, зросне з 8 до 210 (в тім 2 вдівців), а дівчат з 157 до 435 (в тім 22 вдовы). В новій табели чысло кавалірів перед 30 по раз першый стаючых під вінці змаліло о 200 осіб (з 329 до 129), але вдівців єст менше лем о 2 (з 20 до 18). Молодиц, не маючых ищы 30 років, тіж товды буде дуже менше (о 257), при товды обовязуючій цезурі віку в середній групі было іх не 334, а лем 77. Товды вдів в середнім віці тіж было менше о 21. По мойому, друге зоставліня чысел єст кращым дзеркалом минулого, в першій опертій на нашым праві в двох першых молодшых групах перевагу берут молодиці. До 17 рока жытя молодых дівчат єст о 148 осіб веце од молодых кавалірів, но и єст єдна вдова. В групі перед тридцетком молодиц тіж єст веце, але лем о 5, але вдів єст юж веце о 15. Друга табеля вказує ищы більшу перевагу молодых дівчат, вступаючых в сопружества, над молодыма парібками, більше єст іх о 205 осіб и о 20 вдів. В середній перевагу берут юж парібцы, єст іх веце од дівок о 52 особы, та о 4 вдівців. Серед старшыма молодятми тіж кавалірів єст веце як дівок (о 32), але вдівців єст більше од вдів аж о 137 осіб.

Штож ищы мож цікавого повісти, 20 листопада 1882 р. при вінчаню вдівця Андреаса, маючого 38 років и 25-літньой Текли записано: Увольнены отъ голошеня третьей оповьди отъ Преосв. Ординаріяту Ч. 695 зъ дня 16 листопада 1882, отъ св. ц.к. Староства въ Горлицяхъ Ч. 11723 зъ дня 15 листопада 1882. Юж в XX столітю маме такий цікавий запис: Получили розрьшеня отъ перепони изъ своячества въ I ровной степени бочнихъ льньй, ч. 436 зъ дня 4 червня 1901. Было то вінчаня вірнянів, Клемуна вдівця, гродженого 4 червця 1858 р., з вдовом Текльом, народженом 9 марця 1859 р., адже кєд 8 червця 1901 р. вінчали ся, мали юж понад сорок років (43 и 42). Думам, же могли юж за молоду барз ся любити, лем родиче не позволили ся ім поженити. Кєд йому гмерла жена, а ій муж рішыли бороти ся о свою серенчу. Гнеска в нашій церкви голошена была друга оповід молодых Лемків, адже в нашім селі буде нова лемківска родина. Молодятам жычыме серенчливого жытя. ●

eprasa.pl d58677601c

РЕЦЕНЗІЇ

Богдан Ославський, «Арка Карпат. Дорога до себе: 2000 км горами». Львів: Видавництво Старого Лева, 2024. – 320 с.

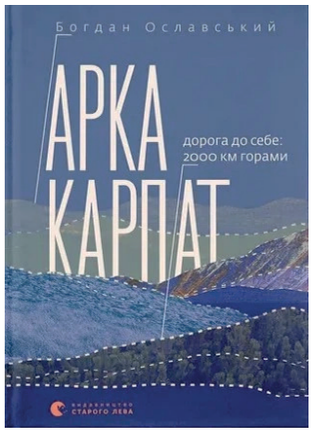

Леся КОРОСТАТЕВИЧ

Мандрівка довжиною у 2000 кілометрів

Книга «Арка Карпат» українського мандрівника Богдана Ославського– це детальна розповідь про масштабну пішу подорож Карпатами, яку автор здійснив з червня по вересень 2021 року. Маршрут простягнувся приблизно на 2000 кілометрів і проходив через Румунію, Україну, Польщу та Словаччину. Подорож почалася в місті Оршова на березі Дунаю, а завершилася після майже ста днів постійного руху гірськими хребтами у Братиславі. Сам автор визнає, що пройти маршрут можна було швидше, однак орієнтувався саме на символічні сто днів – цифру, яка добре запам'ятовується та додає історії завершеності.

Ідея книги народилася не лише з любові до мандрівок, але й із внутрішньої потреби змін. Ославський пише, що втомився від рутинного життя та шукав виклику, який би дозволив йому вийти за межі звичного. Саме тому ця подорож у книзі постає не просто як туристичний маршрут, а як особистий досвід випробування себе. Автор хотів не лише пройти Карпати, але й прожити цей шлях повністю – із фізичними труднощами, страхами, сумнівами, втомою та змінами, які приходять під час довгого перебування наодинці з природою.

Однією з цікавих сторін книги є її відвертість і детальність. Ославський дуже багато уваги приділяє організації походу. Він описує, яке спорядження використовував, скільки важив його рюкзак, у якому наметі спав, який одяг брав із собою та як планував харчування. Оскільки маршрут був довгим і фізично складним, питання ваги спорядження стало для нього одним із ключових. Автор також детально пояснює, як робив закладки з їжею в різних точках маршруту, щоб мати змогу проходити великі відстані без зайвого навантаження. Для людей, які цікавляться тривалими походами або мріють про подібну мандрівку, ці частини можуть бути справді корисними.

Цікавим є й контекст самої подорожі. Мандрівка відбувалася під час пандемії COVID-19, коли для українців діяли складні обмеження на виїзд за кордон. Автор разом зі знайомим, з яким починав маршрут, до останнього не знав, чи зможе потрапити до Румунії через проблеми з вакцинацією та прикордонними правилами. Уже на старті задум опинився під загрозою. Цей момент підкреслює атмосферу невизначеності того часу та додає історії напруги ще до початку самої дороги.

Найбільшу частину книги займає опис румунського відрізка Карпат, адже саме на Румунію припало майже 50 днів походу. Ославський детально зображує вершини, полонини, складні переходи, зустрічі з місцевими жителями, проблеми з погодою, втому та психологічний стан. Багато місця в книзі приділено роздумам автора про саму подорож, сенс такого випробування, самотність і потребу рухатися далі. Також є чимало побутових описів: мозолі, біль у ногах, проблеми зі здоров'ям, собаки на полонинах, щоденні труднощі з їжею чи ночівлею.

Саме ця надмірна деталізація є водночас і перевагою, і деяким недоліком книги. З одного боку, вона створює відчуття справжності та дозволяє читачеві максимально зануритися в ритм тривалої мандрівки. Відчувається, що автор чесно описує свій досвід і не намагається його романтизувати. З іншого боку, через постійне повторення схожих думок, настроїв і побутових моментів текст місцями стає одноманітним. Іноді виникає відчуття, що Ославський більше пише для себе – як спосіб зафіксувати пережите, ніж для читача.

Це не зовсім класичний путівник, бо тут небагато чітких описів маршрутів, практичних схем чи детальної інформації про конкретні місця. У книзі є назви гірських масивів та населених пунктів, і можна прослідкувати шлях автора, але в деяких місцях бракує конкретики, яка була б корисною для туристів. Хотілося б більше детальної інформації про те, які стежки найкращі, які маршрути складніші чи цікавіші. Також не вистачає певної систематизації: наприклад, оцінки маршрутів, рекомендацій щодо окремих ділянок або опису місць, які автору найбільше запам'яталися.

Може складатися враження, що книга є певним продовженням особистої ідеї автора – пройти Карпати та описати власний досвід. Тому тут багато внутрішніх рефлексій, побутових деталей і особистих переживань. Для частини читачів це може бути цікавим, адже створює ефект присутності та показує мандрівку такою, якою вона є насправді – виснажливою, монотонною, інколи нудною, але водночас захопливою. Проте читачам, які очікують більш структурованої книжки про Карпати, цього може бути замало.

Хоча ближче до частин про Польщу та Словаччину стиль книги трохи змінюється. Автор починає більше звертати увагу на самі місця та ділитися рекомендаціями. Наприклад, він радить відвідати масив Мала Фатра, де розташована вершина Великий Кривань, а також згадує Роднянські гори на півночі Румунії як одну з цікавих частин маршруту. Саме в цих фрагментах книга більше наближається до тревел-літератури й починає краще працювати як рекомендація для інших мандрівників.

Окремо варто відзначити фінал книги, де Ославський додає практичну інформацію про спорядження, карти, намет та інші речі, необхідні для тривалих походів. Це одна з найкорисніших частин тексту, особливо для тих, хто цікавиться хайкінгом або планує багатоденні маршрути.

«Арка Карпат» – це насамперед дуже особиста книга про досвід великої мандрівки та внутрішню потребу людини вийти за межі звичного життя. Завдяки своїй щирості ця історія передає справжнє відчуття довгої дороги – з її виснаженням, рутинністю, красою та психологічними змінами, які приходять під час такої подорожі. ●

eprasa.pl d58677601c

ТОВАРИСТВО ВЕРБИЦЬКА ЗЕМЛЯ

Проща до Вербиці 2026

Товариство «Вербицька земля» вчергове організовує поїздку на рідні землі Закерзоння.
Цього року проща до Вербиці відбудеться 10-12 липня.

Представляємо графік поїздки:

10 липня (п'ятниця):
а) виїзд о 7:00 – стоянка Пєнєнжно;
б) приїзд до готелю у вечірній час, поселення – Томашів-Любельський.

11 липня (субота):
а) сніданок;
б) виїзд до Вербиці о 8:30;
в) служба божа об 11:00;
г) панахида на цвинтарі;
ґ) інтеграційна зустріч;
д) повернення до готелю ввечері.

12 липня (неділя):
а) сніданок;
б) 7:30 – виїзд до Перемишля;
в) служба божа у катедрі;
г) цвинтар Січових стрільців (Пикуличі);
ґ) Народний дім – зустріч, обід;
д) повернення додому – Пєнєнжно.

Вартість поїздки – 1100 зл від особи

З глибоким сумом прийняли ми звістку про смерть
блаженної пам'яті Теофілії Скірки
– мами Мирослава Скірки, голови ОУП.
Висловлюємо щирі співчуття
Родині та близьким Покійної.
Нехай добрий спомин про Неї назавжди залишиться у серцях рідних, а Господь дарує Їй вічний спокій і Царство Небесне.
У скорботі єднаються
управа і члени гуртка Тшеб'ятів, ОУП Тшеб'ятів

Колишні мешканці села Тростянець і Грозьова та їхні нащадки запрошують всіх охочих взяти участь у ювілейному десятому з'їзді у рідних селах.

Заходи відбудуться **26-28 червня 2026 року.**
Щиро запрошуємо всіх колишніх мешканців, їхні родини, нащадків та друзів до спільної зустрічі, спогадів і вшанування історії наших сіл.
Детальніша інформація за номером:
+48 609 271 201 – Богдан Патра (Тшеб'ятів).

Зі щирим сумом і жалем висловлюємо співчуття
Івоні Війтів та всій Родині
з приводу смерті Її Мами –
блаженної пам'яті Теофілії Скірки
Нехай Господь прийме Її душу до Свого Царства, а світла пам'ять про Неї назавжди залишиться серед рідних і близьких.
У молитві та скорботі єднаються
управа і члени гуртка Тшеб'ятів, ОУП Тшеб'ятів і Парафіяльна спільнота

Висловлюємо щирі слова співчуття і підтримки
голові Об'єднання українців у Польщі Мирославові Скірці й всім рідним
з приводу смерті Мами
бл. пам. Теофіли Скірки
Нехай спочиває в мирі. Вічная пам'ять!
Об'єднання українців у Польщі – відділ у Перемишлі,
Фонд «Український народний дім» у Перемишлі

eprasa.pl d58677601c

XXX Мандрівний фестиваль української культури

19.06.2026 (п'ятниця), Колобжег, початок о 16.30, Regionalne Centrum Kultury, ul. Solna 1
Виступають:
- Національний академічний ансамбль «Гуцулія» – Івано-Франківськ
- Хор «Майстерня пісні» – Кошалін
- «Вишиванка» – Початкова школа № 2 – Білий Бір
- «Мелодія» – Початкова школа № 2 – Білий Бір
- «Вітрогон» – Початкова школа № 2 – Білий Бір
- «Акцент» – група мажореток – Ужгород
- Солісти української естради:

Олег Чигер – Івано-Франківськ
Гуцул-Хуліган – Івано-Франкіськ

21 червня 2026 (неділя), Валч, початок о 12.00, Wałeckie Centrum Kultury, Plac Zesłańców Sybiru 3
Виступають:
- Національний академічний ансамбль «Гуцулія» – Івано-Франківськ
- «Вишиванка» – Початкова школа № 2 – Білий Бір
- «Мелодія» – Початкова школа № 2 – Білий Бір
- «Вітрогон» – Початкова школа № 2 – Білий Бір
- «Акцент» – група мажореток – Ужгород
- Солісти української естради:

Олег Чигер – Івано-Франківськ
Гуцул-Хуліган – Івано-Франкіськ

У Валчі в неділю 21 червня 2026 року заплановано коровод центром міста – з Площі Свободи (Placu Wolności) до Валецького центру культури. Це також маніфестація проти московської агресії. Якщо матимемо згоду – вирушаємо о год. 11.00. Якщо ні – флеш-моб відбудеться біля Валецького центру культури.

21 червня 2026 (неділя) – другий концерт – Швеція біля Валча, год. 18.00
Виступають:
- Національний академічний ансамбль «Гуцулія» – Івано-Франківськ
- «Акцент» – група мажореток – Ужгород
- Солісти української естради:

Олег Чигер – Івано-Франківськ
Гуцул-Хуліган – Івано-Франкіськ

Любачівщина запрошує

Щоб не забути стежок наших предків приїжджаймо:

1.08.2026 р. (субота) об 11 годині – Служба Божа в церкві в Ґорайці та опісля панахиди на цвинтарях в Ґорайці, Жукові та Новому Селі.

2.08.2026 р. (неділя) о 10 годині – панахида на цвинтарі в Старому Люблинці; **об 11 годині** – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці, а опісля панахида на місцевому цвинтарі.

Нагадуємо, що в цьому році церкві в Старому Люблинці виповнюється 100 років від часу її побудови.
Якщо хтось не зможе поїхати, але хоче внести свою лепту на ремонт церкви чи рятування цвинтарів, може переказати кошти на рахунок:
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu
ul. T. Kościuszki 5 37-700 Przemyśl
nr rachunku: **50 1600 1462 1838 9708 6000 0006**
z dopiskiem: darowizna na cele statutowe – Lubliniec

Детальна інформація – в Олени Комар: тел. 502 168 247

До уваги вчителів української мови з Малопольського воєводства

Малопольська кураторія освіти позитивно розглянула заяву Фонду «Просвіта» стосовно появи методиста зі справ навчання української мови в Малопольському воєводстві та зобов'язалася найближчим часом провести набір на цю посаду.
Просимо спостерігати за сайтом кураторії – **kuratorium.krakow.pl**
та сайтом Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli – **mcdn.edu.pl**.
На цих сайтах помістять запрошення скласти заяву про намір працювати методистом та формальні вимоги.
Просимо теж надіслати відповідну інформацію на адресу Фонду – **prosvita@o2.pl** – щоб ми були в курсі справ.

ЗДАЄТЬСЯ 2-кімнатна квартира площею 69 м^2 в центрі Перемишля. Контактний номер + 48 780 652 950

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10 / +48 661-420-649, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogłoszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Lesia Korostatevych (Warszawa), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1400 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl d58677601c

Об'єднання українців у Польщі
Управа Відділу в Кошаліні

Związek Ukraińców w Polsce
Zarząd Oddziału w Koszalinie

Управа кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі
Дирекція Загальноосвітнього Ліцею у Білому Борі ім. Т. Шевченка
Управа фонду ДЕКА, яка веде
Початкову Школу ім. Т. Шевченка в Білому Борі

запрошують на

VII УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ТАБІР

який відбудеться в днях
27 червня - 5 липня 2026 року,
(9 днів) в Білому Борі.

Організатори забезпечують:

- **нічліги та харчування (сніданки, обіди, вечері),**
- **опіку інструкторів,**
- **добрі умови,**
- **екскурсії - поїздки над озеро і море**
- **спортивні змагання,**
- **навчання українських пісень,**
- **та інші атракції.**

Приймаємо зголошення дітей від III до VIII класу початкової школи.

Кількість місць обмежена.

Контакт і зголошення - домівка ОУП в Кошаліні:
тел. 94 342 64 70, або 503 005 378,
електронна адреса:
zup_koszalin@wp.pl
biuro@admedia-consulting.pl
koszalin@ukraincy.org.pl

Zarząd Oddziału Koszalińskiego Związku Ukraińców w Polsce
75-511 Koszalin, ul. Piłsudskiego 6/1, tel./fax. 94/ 342 64 70, e-mail: koszalin@ukraincy.org.pl

eprasa.pl d58677601c